

Participatívne orgány vo farnosti a diecéze

Východisko

Realizačná fáza Synody o synodalite nadväzuje na Záverečný dokument z 2. zasadania synody v októbri 2024 a jej cieľom je skúšať obnovené postupy a štruktúry, ktoré urobia život miestnych cirkví synodálnejším. Participatívne orgány preto nemožno chápať iba ako administratívny doplnok života Cirkvi, ale ako privilegované miesto spoločného rozlišovania, spoluúčasti a misijnej obnovy.

Náčrty realizačnej fázy hovoria, že cieľom je „vyhľadanie obnovených postupov a štruktúr, ktoré robia život Cirkvi čoraz viac synodálnym“. Pred zodpovednými osobami vo farnosti alebo v diecéze stojí dnes úloha nielen zachovať existujúce rady, ale obnoviť ich spôsob práce, kultúru rozhodovania a spôsob reprezentácie Božieho ľudu.

Tento text ponúka základnú orientáciu v tom, čo hovoria synodálne dokumenty, čo znamená princíp reprezentácie a ako chápať tri princípy obrátenia v rozhodovacích procesoch.

Čo hovorí Záverečný dokument synody

Záverečný dokument zdôrazňuje, že všetci pokrstení majú vďaka pomazaniu Duchom Svätým *sensus fidei*, teda nadprirodzený zmysel pre vieru, a preto sa aktívne podieľajú na živote a rozlišovaní Cirkvi. Z toho vyplýva, že účasť laikov v participatívnych orgánoch nie je iba praktickou pomocou farárovi alebo biskupovi, ale výrazom krstnej dôstojnosti a spoluzodpovednosti za poslanie Cirkvi.

V bode 22 záverečný dokument hovorí: „Vďaka pomazaniu Duchom Svätým... majú všetci veriaci zmysel pre pravdu evanjelia, nazývaný *sensus fidei*.“ Tým sa jasne potvrdzuje, že účasť laikov v radách pramení z krstu, nie z láskavého delegovania hierarchie.

Dokument zároveň hovorí, že **účasť pokrstených na rozhodovacích procesoch sa má uskutočňovať prostredníctvom inštitucionálnych štruktúr, ktoré už stanovuje kánonické právo, osobitne cez farské a diecézne pastoračné rady a ekonomické rady (bod 103).**

Synodálna obnova teda neobchádza cirkevné právo, ale skôr žiada, aby sa existujúce orgány plnšie, pravidelnejšie a synodálnejším štýlom uvádzali do života.

Veľmi dôležité je aj rozlíšenie medzi procesom tvorby rozhodnutia a samotným prijatím rozhodnutia. Záverečný dokument potvrdzuje, že do procesu rozlišovania a prípravy rozhodnutia majú byť zapojení všetci, ktorých sa vec týka, zatiaľ čo konečné prijatie rozhodnutia zostáva na pastoračnej autorite; tá sa však bez vážneho dôvodu nemá odchyliť od plodov spoločnej konzultácie, ak sa dosiahol súhlas.

Dokument hovorí, že „dávať do protikladu konzultáciu a rozhodovanie nie je namieste: v Cirkvi sa rozhodovanie uskutočňuje s pomocou všetkých“ a tiež, že „pastoračná autorita má povinnosť vypočuť účastníkov konzultácie, a následne už nesmie konať tak, akoby ich nevypočuť“.

Náčrty realizačnej fázy

Náčrty realizačnej fázy vysvetľujú, že po ukončení synodálneho zhromaždenia sa proces nekončí, ale vstupuje do obdobia prijatia a konkrétnej realizácie v miestnych cirkvách. Text opisuje realizačnú fázu ako spoločnú cestu, v ktorej sa majú skúšať nové postupy, overovať dobré praxe a posilňovať väzby medzi farnosťami, diecézami, biskupskými konferenciami a celou Cirkvou.

Harmonogram realizačnej fázy počíta s miestnou implementáciou do decembra 2026, s hodnotiacimi zhromaždeniami v diecézach a biskupských konferenciách počas roka 2027 a s kontinentálnymi i celocirkevnými stretnutiami v roku 2028. Pre participatívne orgány to znamená, že sa od nich očakáva pravidelná práca, spätná väzba, schopnosť zhromažďovať skúsenosti a ochota vstupovať do širšieho cirkevného procesu.

Princíp reprezentácie

Princíp reprezentácie znamená, že člen participatívneho orgánu nevystupuje len vo vlastnom mene, ani ako hovorca úzkej skupiny záujmov. Jeho úlohou je vnímať život celého spoločenstva, počúvať rozličné hlasy a prinášať do rozlišovania skúsenosť Božieho ľudu v jeho konkrétnej rozmanitosti, vrátane rodín, mladých, starších, chudobných, zraniteľných a tých, ktorí stoja na okraji farského alebo diecézneho života.

Takto chápaná reprezentácia nie je parlamentnou logikou súperiacich názorov, ale cirkevným spôsobom sprostredkovania spoločného počúvania Ducha Svätého. Zodpovedná osoba nemá v prvom rade presadzovať svoje preferencie za každú cenu, ale pýtať sa, čo je v danej chvíli dobré pre spoločenstvo a čo napomáha misii Cirkvi.

Tento princíp zároveň chráni participatívne orgány pred uzavretím sa do elitných kruhov. Ak majú rady naozaj reprezentovať Boží ľud, potrebujú rozumný výber členov, otvorené komunikačné kanály smerom k veriaci a ochotu vracať sa zo zasadnutí späť ku komunite so zrozumiteľnou spätnou väzbou.

Praktické dôsledky pre rady

Osoby zodpovedné za participatívne orgány potrebujú vytvárať zasadnutia ako priestor modlitby, počúvania a konverzácie v Duchu, nie ako technické fórum na schvaľovanie už hotových návrhov. Každé stretnutie má pomáhať prechodu od individuálnych pozícií k spoločnému rozlišovaniu toho, čo je dobré pre miestnu Cirkev.

Realizačná fáza nás volá ku „rozlišovaniu v Duchu“: stretnutie rady „nemá byť politickým parlamentom plným stretov a lobovania“, ale priestorom, kde „odkladáme pozíciu okamžitého oponovania a prechádzame k hľadaniu spoločnej vôle“.

Veľmi užitočné je pravidelne zverejňovať stručné výstupy zo zasadnutí, vysvetľovať dôvody dôležitých rozhodnutí, prepájať ekonomické otázky s pastoračným cieľom a ponechávať priestor, aby veriaci cez svojich zástupcov prinášali podnety na rokovanie. Pri väčších zmenách alebo investíciách sa odporúča predbežná komunikácia, konzultácia a následné vyhodnotenie, aby sa v spoločenstve posilňovala kultúra dôvery a spoluúčasti.

Smerovanie služby

Participatívne orgány majú zmysel vtedy, keď podporujú misiu Cirkvi. Ich úlohou nie je produkovať viac administratívy, ale pomáhať tomu, aby sa farské a diecézne spoločenstvá stávali miestom počúvania, rozlišovania, spoluúčasti a vierohodného svedectva.

Preto je dôležité, aby sa zodpovedné osoby za rady neuspokojili s formálnym napĺňaním stanov, ale pestovali kultúru reprezentácie, transparentnosti, zodpovedania sa a pravidelného hodnotenia. Práve tak sa môže realizačná fáza synody stať skutočnou obnovou miestnej Cirkvi, a nie iba administratívnym pokračovaním už ukončeného procesu.

Zostavili: Pavol Hrabovecký, Mária Spišiaková